

Poslanci mají poslední šanci dostat děti z kojeneckých ústavů, návrh před klíčovým hlasováním podpořily desítky odborníků

- Odborníci zastoupení Asociací Dítě a Rodina upozorňují na poslední možnost přijmout v tomto volebním období zákon stanovující věkový limit pro umisťování dětí do ústavů
- Klíčový návrh má jít tento týden do třetího čtení, stojí za ním poslanci z ANO, Pirátů, STAN, KDU-ČSL a TOP 09

Praha, 13. dubna 2021 – Poslance tento týden čeká hlasování o klíčovém pozměňovacím návrhu k novele zákona č. 359/1999 Sb., který by zamezil umisťování nejmenších dětí do 3 let do kojeneckých ústavů. Podle návrhu by od roku 2024 kojenecké ústavy místo pobytové péče pro nejmenší děti poskytovaly ambulantní a terénní služby. Cílem je umožnit dětem vyrůstat v bezpečí rodiny.

Návrh předkládají poslanci Olga Richterová (Piráti), Vít Rakušan a Věra Kovářová (STAN), Helena Válková, Aleš Juchelka a Karla Šlechtová (ANO), Marián Jurečka (KDU-ČSL), Markéta Pekarová Adamová a Dominik Feri (TOP 09). Podpořilo ho také Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Návrh podpořili i odborníci z Asociace Dítě a Rodina, která sdružuje 88 organizací, k nimž se připojili přední kapacity v oboru a další sdružení, věnující se péči o děti.

„Pandemie velmi výrazně zhoršila situaci ohrožených dětí, a proto je nyní důležité prostřednictvím novely podpořit právo dětí vyrůstat v bezpečném prostředí v rodině. Ačkoli počty dětí v kojeneckých ústavech stále klesají, přesto do nich plynou nemalé finanční prostředky, které by mohly být vynaloženy na péči terénní a ambulantní. Prevence v ohrožených rodinách je nejen účelnější, efektivnější, ale také levnější. Se stejným objemem peněz můžeme díky terénním službám pomoci několikanásobně většímu počtu dětí a jejich rodin, a hlavně předejít mnohem větším škodám na dětské duši,“ říká Jindra Šalátová, místopředsdkyně Asociace Dítě a Rodina a ředitelka SOS dětských vesniček.

Česká republika je na změnu připravena

Data ukazují, že dětí v kojeneckých ústavech v posledních letech ubývá. Nyní se v nich nachází už pouze 228 dětí ve věku do 3 let a podle odborníků to znamená výjimečnou příležitost dosáhnout během tříletého přechodného období ukončení pobytové péče. Věkový limit obdobně platí od roku 2006 na Slovensku či v Rakousku, Polsku nebo Rumunsku.

70 % dětí se vrací do rodin

Podle statistik UZIS je v kojeneckých ústavech 1/3 dětí ze zdravotních důvodů, téměř 70 % se vrací do vlastní rodiny, dalších 15 % odchází do náhradní rodinné péče. Dvě třetiny dětí jsou v kojeneckých ústavech ze sociálních důvodů.

„Počty dětí v kojeneckých ústavech se dlouhodobě snižují, ve většině krajů se již jedná o pár dětí, a pokud investujeme do podpory biologické rodiny a náhradní rodiny, jsme schopni zajistit péči o tyto děti jinak

než v ústavu. Česká republika je připravena a teď je jedinečná a v tomto volebním období poslední příležitost tuto změnu legislativně ukotvit,“ vysvětluje Barbora Křížanová z organizace Lumos.

V oblasti náhradní rodinné péče jde návrh věkové hranice ruku v ruce s posílením odborné a finanční podpory pěstounů a doprovodných organizací, s níž rovněž počítají pozměňovací návrhy novely.

Pozměňovací návrh ke stanovení věkového limitu zároveň zakotvuje výjimku pro sourozence a děti s těžkým postižením, pokud se pro ně nepodaří najít náhradní rodinu. Děti s postižením by nově vyrůstaly v malých komunitních domácnostech, kterých už po republice několik funguje.

Ústavní péče znamená pro děti vážné následky

Rozsáhlé vědecké výzkumy a čeští i zahraniční odborníci se již desítky let shodují: ústavní péče dětem prokazatelně škodí, zejména těm nejmenším. Na závažnou situaci dětí v kojeneckých ústavech teď odborníci upozornili také výzvou poslancům. Výzvu Asociace Dítě a Rodina českým zákonodárcům podepsaly i přední kapacity v oboru: prof. Radek Ptáček, PhDr. Petra Winnette a MUDr. Peter Pöthe.

Prof. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D., profesor lékařské psychologie, klinický psycholog a psychoterapeut říká: „Děti v ústavech prospívají ve srovnání s dětmi z biologických i pěstounských rodin významně hůře. I v dospělosti mají zvýšenou pravděpodobnost rizik k vyššímu výskytu duševních onemocnění, nestabilitě v partnerských vztazích a selhávání při naplňování běžných sociálních rolí. Jako rodiče mají nižší kompetence v oblasti péče o rodinu a děti, které opět častěji končí v ústavní péči. Je to začarovaný kruh, který je nutné přerušit.“

PhDr. Petra Winnette, Ph. D., srovnávací vědkyně, specialistka na raný vývoj a psychoterapeutka, vysvětluje: „Sociální zkušenosti z kojeneckého a batolecího období mají zásadní vliv na vývoj mozku. Vrozený vývojový program očekává určité prostředí a tato zkušenost je nezbytná pro normální vývoj mozkové kůry. Pokud dítě takové prostředí nezažije, jeho mozek se vyvíjí odlišně. Očekávaným prostředím pro dítě je intenzivní a bezpečný individuální kontakt s matkou nebo primární pečovatelem.“

MUDr. Peter Pöthe, psychiatr a psychoterapeut, zabývající se psychoanalýzou dětí a dospělých, doplňuje: „Dětský mozek naroste během prvního roku o 103 %; jakým způsobem, to záleží především na interakci s pečující osobou. Při pozitivní interakci se v mozku aktivují geny, které stimulují růst mozku. V případě absence pozitivních kontaktů s výlučným pečovatelem se naopak aktivují geny zodpovědné za vylučování látek, které mají na mozek toxický vliv.“

– KONEC –

Přílohy:

Původní znění Výzvy poslancům

Informační brožura s podrobnou argumentací a srovnání nákladů na péči

Otázky a odpovědi k tématu zpracované odborníky na ohrožené děti

Kontakt:

Michael Kudela (tiskový servis Asociace)

Tel.: +420 777 663 118

e-mail: michael.kudela@ditearodina.cz

Barbora Křížanová (komunikační manažerka Lumos)

Tel.: +420 603 170 944

e-mail: barbora.krizanova@wearelumos.org

Kontakt na experty, kteří se připojili k výzvě:

Prof. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D.

radekptacek@radekptacek.cz

PhDr. Petra Winnette, Ph. D.

winnette@natama.cz

tel.: 777 897 867

MUDr. Peter Pöthe

peter.pothe2@gmail.com

Tiskové zprávy k tématu ochrany ohrožených dětí najdete zde:

<http://www.ditearodina.cz/pro-media/tiskove-zpravy>

Asociace Dítě a Rodina, z. s., je sdružením 88 organizací působících v oblasti péče o ohrožené děti. Svými aktivitami naplňují přání, aby každé dítě mohlo vyrůstat v rodinném prostředí. Pomáhají především dětem, které se ocitly v obtížné situaci. Asociace sdružuje desítky společností, mimo jiné organizace Nadace Sirius, Nadace J&T, Amalthea, Lumos, Centrum pro dítě a rodinu Valika, SOS dětské vesničky, Středisko náhradní rodinné péče a mnoho dalších institucí spolupracujících s dětskými domovy a centry pro pěstounskou a rodinnou péči.